BÀI GIẢNG: MÙA LÁ RỤNG TRONG VƯỜN
CHUYÊN ĐỀ: KHẢ NĂNG LỚN LAO CỦA TIỂU THUYẾT
MÔN: NGỮ VĂN 12
GIÁO VIÊN: NGUYỄN THỊ HƯƠNG THỦY

MỤC TIÊU

- ✓ *Nhận biết và phân tích được một số yếu tố của tiểu thuyết hiện đại trong đoạn trích tiểu thuyết Mùa lá rụng trong vườn: ngôn ngữ, diễn biến tâm lí, hành động của nhân vật…*
- ✓ *Phân tích được đề tài, câu chuyện, sự kiện của Mùa lá rụng trong vườn, đánh giá được sự phù hợp của người kể chuyện trong việc thể hiện chủ đề của tác phẩm.*

TÌM HIỂU CHUNG

1 Tác giả:

- Bút danh Ma Văn Kháng gợi nhớ đến những kỉ niệm của một thời tuổi trẻ nhiệt huyết khi ong dạy học ở Lào Cai, đồng thời bày tỏ niềm tri ân tới đồng bào dân tộc vùng cao nơi ông gắn bó nhiều năm.
- Đặc điểm sáng tác: Tác phẩm mang đậm tính luận đề, thể hiện sự quan tâm của nhà văn với những vấn đề mang tính thời đại.

2 Tác phẩm:

- Nội dung: Tác phẩm "Mùa lá rụng trong vườn" kể về những biến chuyển trong đại gia đình ông Bằng, khi những nền nếp gia phong phải đối diện với những thách thức của cuộc sống thời hậu chiến.
- Tác phẩm đạt giải thưởng Hội nhà văn Việt Nam năm 1986.
- Đoạn trích nằm ở chương 2 của tiểu thuyết.

ĐỌC HIỂU

1 Cốt truyện

**** Văn bản kể về cuộc viếng thăm gia đình chồng cũ của chị Hoài:***

- Chị Hoài bất ngờ về thăm gia đình chồng cũ trong chiều 30 Tết.
- Chị Hoài và những người thân trong gia đình chồng cũ hỏi thăm nhau.
- Ông Bằng xúc động khi gặp lại chị Hoài.
- Nghi thức lễ cúng gia tiên và mâm cỗ chiều 30 Tết ấm cúng của cả gia đình.

**** Cảnh thắp hương:***

- Ông Bằng chỉnh lại trang phục, thành kính thắp hương khấn vái tổ tiên.
- Hình ảnh bàn thờ được miêu tả cận cảnh, tỉ mỉ.

- Mọi người chìm vào không khí trang nghiêm và ấm cúng của nghi thức cúng gia tiên.

**** Mâm cỗ ngày Tết:*** Chị Lý tỉ mỉ chọn nguyên liệu, kĩ lưỡng trong từng khâu chế biến và khéo léo bày mâm cỗ ngày Tết.

=> Văn hoá gia đình được biểu hiện qua từng nếp sống giản dị, từng bữa cơm, từng câu khấn ngày Tết.

**** Chủ đề:***

- Vẻ đẹp của nếp sống tình nghĩa.

- Vẻ đẹp của nếp nhà, của truyền thống gia đình giữa những biến động của thời cuộc và của cuộc sống con người.

2 Nhân vật

a. Chị Hoài

- Tình nghĩa:

+ Vui vẻ hỏi thăm từng người thân trong gia đình.

+ Gắn bó khăng khít, quan tâm đến cả chuyện vui và nỗi buồn của gia đình chồng cũ.

- Tinh tế: Khéo léo kể về cuộc sống mới của bản thân với những hạnh phúc bình dị.

- Ân cần, chu đáo: Mang theo những đặc sản giản dị nhưng chứa đựng sự quan tâm ân cần.

- Giản dị, phúc hậu: Cách ăn mặc mộc mạc, gương mặt hiền hậu, tươi tắn.

b. Gia đình mới của chị Hoài

- Luôn ủng hộ chị về thăm gia đình cũ.

- Con chị nhét quà vào tay nải, giục chị đi nhanh để ông không buồn, các cô các chú không phải mong.

- Những đứa trẻ muốn qua thăm ông Bằng, nói về các cô các chú như thể người thân trong gia đình.

- Lối sống văn minh, tôn trọng quá khứ và yêu quý gia đình cũ của chị Hoài như chính chị.

c. Gia đình cũ của chị Hoài:

- Các anh chị em:

+ Lý ôm chầm chị Hoài, nức nở.

+ Phượng reo lên mừng rỡ, nắm tay chị Hoài.

+ Mọi người hỏi thăm cuộc sống của chị Hoài: về gia đình, về công việc,..

- Ông Bằng:

+ Đặc tả chân dung nhân vật: trang phục nghiêm trang, gương mặt tươi sáng.

=> Đại diện cho truyền thống, cho sinh khí của gia đình.

+ Sững người, xúc động khi thấy chị Hoài.

=> Yêu thương, trân trọng và coi chị Hoài là một thành viên trong gia đình.

3 Người kể chuyện

- Người kể chuyện toàn tri: Bao quát được toàn cảnh diễn biến của câu chuyện.

- Dịch chuyển điểm nhìn linh hoạt: Phù hợp để khắc hoạ tâm lí của nhiều nhân vật trong câu chuyện. Sự cộng hưởng của các dòng cảm xúc trong các nhân vật và người kể chuyện. Sự ấm cúng của gia đình, tình thân.

- Giọng điệu trần thuật: Chậm rãi, nhẹ nhàng trìu mến.